

Factors Affecting Participation in Educational Management of School Committee in Basic Education Institution, Satun Province

Sumoltip Nanakorn¹, Ampha Boonchaoy² and Chidchanok Churngchow³

¹Graduate (Educational Administration),

²Ed.D.(Educational Administration), Assistant Professor,
Department of Administration,

³Ph.D.(Educational Research and Testing), Associate Professor,
Department of Educational Evaluation and Research,
Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani

Abstract

This research was intended 1) to investigate the importance level of school committee factors, institution factors and community environment factors 2) to investigate the participation level in the educational management 3) to investigate the relationship of school committee factors, institution factors and community environment factors with the participation in the educational management of institutions, and 4) to investigate these factors as predictors of participation in the educational management of the school committee in basic education institutions. The subjects were 324 of the institutions including institution personnel, community representatives, organization representatives and intellectuals in Satun Province. The study tool was a questionnaire. The findings were as follows: The importance of the school committee factors, institution factors and community environment factors according to the school committee in the basic education institutions was high. The participation level in the educational management was high both in particular and in general. The relationship between the institution factors and community environment factors was positively and relatively high at the .01 level of significance. Moreover, the relationship between the school committee factors and the participation in the educational management was positively moderate

at the .01 level of significance. The institution factors, the community environment factors and the school committee factors were the predictors of the participation in educational management in Changwat Satun with the capability of 53.0 % prediction at the .01 level of significance.

Keywords: basic education institutions, Satun Province, educational management, participation, school committee.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

สุมลทิพย์ ฦ นคร¹, อัมภา บุญช่วย² และชิตชนก เริงเชาว์³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (การบริหารการศึกษา),

²Ed.D.(Educational Administration), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

³Ph.D.(Educational Research and Testing), รองศาสตราจารย์

ภาควิชาประเมินผลและการวิจัยทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน 2) ศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) ศึกษาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กร และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล มีความสำคัญในระดับมาก ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูง ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ใช้เป็นตัวพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546, 5-27) ได้ระบุเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในมาตราต่าง ๆ อาทิ มาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้สนับสนุนการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น โดยเอื้อให้สถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหาร

ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา แต่สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังมีปัญหาที่สำคัญหลายประการ คือ การกระจายอำนาจสู่โรงเรียนยังมีน้อยทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป อันเนื่องมาจากการรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง ผลที่ตามมาคือการบริหารจัดการล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจผิดว่า สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่มากกว่าผู้ปกครองและชุมชน และยังไม่เข้าใจปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต

จากการศึกษาของ รุ่ง แก้วแดง (2546, 195) ปัญหาอุปสรรคสำคัญ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา จึงเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูโดยเฉพาะ

นอกจากนี้คณะกรรมการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าจะต้องทำมาหากิน จึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลในเรื่องการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่รีบปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาได้ การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่าง ๆ หลายปัจจัย เห็นได้จากงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540, บทคัดย่อ) เรื่อง "วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร" พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ 1) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม 2) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และ 3) กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวอาจมีส่วนทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีองค์ประกอบมาจากชุมชน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ เป็นต้น มีส่วนร่วมมากหรือน้อยได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

จังหวัดสตูลเป็นหนึ่งในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองตลอดจนมีความเชื่อถือและยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาอิสลาม จึงนิยมส่งลูกหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทางราชการ ประกอบกับการที่มีความเข้าใจว่า การเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งหมายรวมถึงการเรียนวิชาสามัญตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อจัดการศึกษาต่อสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่งซึ่งรวมถึงจังหวัดสตูลด้วย (สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544, 1) ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละแห่งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการ สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมากขึ้น เพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยด้าน คณะกรรมการ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านชุมชน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงปัจจัย ด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยด้าน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้าน คณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนกับการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล
4. เพื่อศึกษาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

สมมติฐาน

1. ปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด สตูล

2. ปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน สามารถเป็นตัว พยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูลได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นวิธีการที่ช่วย เสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลใน องค์การ มีลักษณะสำคัญคือ เป็นการบริหารที่ผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการบริหาร ได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม ร่วมรับผิดชอบใน ผลงาน วิธีการนี้เป็นการช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกัน ความสำคัญ ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และเพิ่มพูน ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงาน ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้อง กับ ธงชัย สันติวงษ์ (2543, 138) ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมในการบริหาร คือ วิธีบริหารที่ผู้บริหารเปิด โอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน ต่าง ๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะ ข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจ การให้โอกาสและ ให้อิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมาย และนโยบายที่มอบหมายไว้อย่างกว้าง ๆ

สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วม ตามที่แคร์รี่ (Cary, 1970, 147) ระบุไว้โดยจำแนกตามบทบาทหน้าที่ ของผู้เข้าร่วม ได้แก่

- 1) การเป็นสมาชิก (Membership)
- 2) การเป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at meeting)

- 3) การเป็นผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
- 4) เป็นกรรมการ (Committee)
- 5) เป็นประธาน (Leader)

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ศิษย์เก่า เป็นต้น เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยขณะนี้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป สำหรับการบริหารการศึกษาทุกระดับจะมีการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเข้าไปร่วมกันรับผิดชอบ กำหนดนโยบายตัดสินใจ ตลอดจนวางแนวทางต่างๆ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัตินำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุในมาตรา 57, 58(2) กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, 26-27) การมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นนโยบายที่สำคัญ เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่า จะมีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ชัดเจนแล้วแต่การปฏิบัติตามบทบาทตลอดจนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดเป็นองค์คณะบุคคลจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ดังที่ ประกอบ กุลเกลี้ยง (2545, 35-37) ได้จำแนกปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการบริหารการศึกษาโดยองค์คณะบุคคลไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน การประสานระบบผลตอบแทน การอดทนต่อความขัดแย้ง การสื่อสาร เป็นต้น
- 2) ปัจจัยภายนอกหน่วยงาน ประกอบด้วย นโยบายของหน่วยเหนือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การสนับสนุนของชุมชน สิ่งแวดล้อมที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เป็นต้น
- 3) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย การเน้นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ การมีวิสัยทัศน์ การ

ทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การเป็นนักวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น

นอกจากปัจจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ยังมีกลุ่มปัจจัยที่เป็นบริบทของการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคล ดังที่ Cohen and Uphopp (1977, 143-158) ได้ศึกษาพบว่า มี 6 ปัจจัยดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านกายภาพและชีวภาพ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับพื้นที่

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะอาชีพ การจ้างงาน การออม ระดับรายได้-รายจ่าย การพัฒนาอุตสาหกรรม

3) ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ความเชื่อทางการเมือง การปรับตัวของประชาชน การแข่งขันของกลุ่มการเมือง โครงสร้างรัฐบาลที่รวมอำนาจหรือกระจายอำนาจ

4) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/ระหว่างกลุ่ม รูปแบบขององค์กร รูปแบบกิจกรรม ที่ตั้งและโครงสร้างของชุมชน ลักษณะการรวมกลุ่ม

5) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ การปรับตัว ความร่วมมือ บทบาท ความแตกต่างทางเพศ ความแตกต่างทางการเมืองและสังคม

6) ปัจจัยทางด้านประวัติความเป็นมา ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน การเป็นอาณานิคม ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนอำนาจทางการเมือง ความซับซ้อนของเทคโนโลยี ประสพการณ์เดิม

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร ได้มีผู้ทำไว้ดังเช่น

ชูชาติ พวงสมจิตต์ (2540, 274-275) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสังคมวัฒนธรรม 2) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธา ความเป็นเจ้าของ ความเป็นห่วงสวัสดิภาพ บุตรหลาน ความผูกพันกับโรงเรียน ความคาดหวังต่อโรงเรียน สถานภาพของคนในชุมชน ความพร้อมของคน

ในชุมชน 3) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวิธีการปฏิบัติงานของโรงเรียน ด้านผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

สำหรับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิด การเป็นศิษย์เก่า ความคาดหวังต่อโรงเรียน ความสัมพันธ์กับโรงเรียนและความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก 2) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร คุณลักษณะครู การปฏิบัติของโรงเรียนต่อคณะกรรมการการศึกษา การปฏิบัติงานของครู ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ส่วน ไผท สิทธิสุนทร และคณะ (2543, 83) พบว่า สภาพที่มีผลทางบวกของปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (2543) ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์เด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยาการภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

11. แต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงาน

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสำคัญ และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและปัจจัยที่เลือกมาศึกษาได้แก่

1. ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบายของคณะกรรมการ การได้รับการยอมรับนับถือ ความไว้วางใจกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ความพอใจในการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ความคาดหวังเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

2. ปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย และแผนงานของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ของโรงเรียนในการจัดการศึกษาร่วมกัน ความโปร่งใสในการจัดการในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน และการมีบุคลิกภาพที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ประกอบด้วยนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากภาคอื่น ความเชื่อถือและยอมรับนับถือของชุมชนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ความพึงพอใจและศรัทธาของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด

ตาราง 1 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา

ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การร่วมกันกำหนดเป้าหมายและนโยบายให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน	4.06	0.75	มาก
2. การกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับขึ้นภายในกลุ่มคณะกรรมการ	3.77	0.78	มาก
3. การมีความจริงใจและเต็มใจ ใฝ่กว้างใจกัน ตลอดจนยอมรับกันในความคิดเห็นและความสามารถระหว่างกัน	4.20	0.74	มาก
4. บุคลากรในโรงเรียนและบุคคลทั่วไปในชุมชนให้ความเคารพนับถือยกย่องให้เกียรติและให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการ	3.96	0.83	มาก
5. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน มีความเชื่อถือใฝ่กว้างใจและเคารพนับถือกันทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่และด้านส่วนตัว	4.04	0.69	มาก
6. การปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความสบายใจและมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	4.12	0.63	มาก
7. การมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ	3.83	0.78	มาก
8. การพึงพอใจในเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	3.94	0.74	มาก
9. การได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน	2.59	1.26	ปานกลาง
10. การมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคม	4.00	0.75	มาก
11. ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในฐานะคณะกรรมการ	3.98	0.74	มาก
12. การมีความเข้าใจในหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน	3.85	0.82	มาก
รวม	3.86	0.51	มาก

จากตาราง 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนออกเผยแพร่ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอที่อยู่ในระดับปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่ คณะกรรมการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง การปกครองในท้องถิ่น ความแตกต่างทางด้านภาษาศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่คณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล เป็นรายข้อดังตาราง 4

จากตาราง 4 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล รายละเอียดดังตาราง 5

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่าง

ตาราง 2 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านโรงเรียน

ปัจจัยด้านโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
13. โรงเรียนมีเป้าหมาย นโยบายและแผนงานที่ดี มีความชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ	4.20	0.71	มาก
14. โรงเรียนกำหนดหลักการ แนวทาง และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ในการปฏิบัติงานเอื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำกับติดตามการดำเนินงาน	4.08	0.72	มาก
15. โรงเรียนได้กระจายงานและมอบหมายการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการอย่างชัดเจน	3.83	0.82	มาก
16. โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส ทำให้ชุมชนพอใจ เชื่อมั่นและเข้ามาสนับสนุน	4.11	0.78	มาก
17. การจัดทำงบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้ที่โรงเรียนได้รับ สามารถตรวจสอบได้	4.17	0.78	มาก
18. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ	4.17	0.75	มาก
19. การให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามความเหมาะสม	3.97	0.76	มาก
20. การประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	4.06	0.73	มาก
21. โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในเรื่องการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน	4.05	0.72	มาก
22. การสร้างความเข้าใจและปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีระหว่าง คณะกรรมการกับโรงเรียน	4.15	0.69	มาก
23. การประชุมคณะกรรมการหรือผู้ปกครองเพื่อชี้แจงข่าวสาร และ รายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.96	0.79	มาก
24. การจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนออกเผยแพร่ ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.35	0.88	ปานกลาง
25. การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยการใช้การ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	3.71	0.84	มาก
26. การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียน เป็นประจำ	3.99	0.82	มาก
27. การมีคุณธรรมจริยธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้บริหาร สถานศึกษา	4.23	0.73	มาก
28. การมีผู้นำที่มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบดี และเสริมสร้างลักษณะ บุคลิกภาพที่ดีอยู่เสมอของผู้บริหาร	4.12	0.75	มาก
รวม	4.01	0.55	มาก

มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ก็กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการมีส่วนร่วมในการจัดการ

ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล รายละเอียดดังตาราง 6-7 จากตาราง 6 และ 7 พบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 3 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
29. องค์กรต่างๆให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล บริจาคทรัพย์สิน ที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา	3.52	0.93	มาก
30. การเชิญบุคคลหรือองค์กรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ มาเป็นวิทยากรให้การสนับสนุนการเรียนการสอน	3.54	0.89	มาก
31. ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความเชื่อถือ ให้เกียรติ ไว้วางใจและ ยกย่องนับถือจากบุคคลในชุมชน	4.09	0.68	มาก
32. บุคคลในชุมชนมีความพึงพอใจ เชื่อมั่นและศรัทธาในการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา	4.06	0.69	มาก
33. ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนนิยมส่งบุตรหลานให้เข้ามาเรียนใน โรงเรียน	4.18	0.75	มาก
34. นักเรียนของโรงเรียนแห่งนี้มีความสามารถด้านวิชาการและ กิจกรรมต่างๆ สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน	3.86	0.74	มาก
35. การส่งเสริมสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย	3.64	0.76	มาก
36. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	3.89	2.31	มาก
37. การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่น	3.49	0.81	ปานกลาง
38. การเมืองเป็นตัวกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวิธีการการจัด การศึกษา	3.61	0.98	มาก
39. การมีความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน	3.16	1.18	ปานกลาง
40. ความรักสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน	3.89	0.73	มาก
41. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	3.39	0.95	ปานกลาง
42. ความแตกต่างของสภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและ รายได้ของคนในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.59	0.88	มาก
รวม	3.71	0.52	มาก

ทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.0 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

1.1 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการได้รับคำตอบแทนหรือค่าจ้าง เหมาะสมกับผลการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ จีเพชกร (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่ากลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.77	0.88	มาก
2. การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.88	0.88	มาก
3. การพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.75	0.89	มาก
4. การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผน	3.61	0.86	มาก
5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	3.99	0.81	มาก
6. การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ	3.76	0.88	มาก
7. การเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา	3.76	0.89	มาก
8. การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ	3.76	0.83	มาก
9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น	3.81	0.76	มาก
10. การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน	3.74	0.81	มาก
11. การแต่งตั้งที่ปรึกษา และ/หรือคณะกรรมการเพื่อกำหนดงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร	3.65	0.86	มาก
12. การปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้น	3.64	0.85	มาก
รวม	3.76	0.64	มาก

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

ปัจจัยพยากรณ์	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)			
	คณะกรรมการ	โรงเรียน	สภาพแวดล้อมชุมชน	การมีส่วนร่วม
คณะกรรมการ	-			
โรงเรียน	0.696**	-		
สภาพแวดล้อมของชุมชน	0.575**	0.668**	-	
การมีส่วนร่วม	0.594**	0.678**	0.627**	-

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (*b*) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณสัมประสิทธิ์ของการถดถอย (*S.E.*) และการทดสอบนัยสำคัญด้วยค่า *t* ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

ปัจจัยพยากรณ์	<i>b</i>	<i>S.E.</i>	β	<i>t</i>	<i>Sig</i>
ค่าคงที่	-0.134	0.210		-0.636	0.525
โรงเรียน	0.432	0.070	0.368	6.143	0.000
สภาพแวดล้อมของชุมชน	0.348	0.065	0.279	5.312	0.000
คณะกรรมการ	0.225	0.069	0.177	3.249	0.000

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (*R*) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยค่าเอฟ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล

ปัจจัยด้านต่าง ๆ	<i>R</i>	R^2	<i>S.E._{est}</i>	<i>F</i>	<i>Sig</i>
โรงเรียน	0.678	0.460	0.47	274.414	0.000
โรงเรียน สภาพแวดล้อมชุมชน	0.718	0.515	0.45	170.340	0.000
โรงเรียน สภาพแวดล้อมชุมชน คณะกรรมการ	0.728	0.530	0.44	120.460	0.000

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกันจะต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันจริงใจต่อกัน ยอมรับในความคิดเห็นความสามารถระหว่างกัน ให้การยอมรับนับถือกันยกย่องให้เกียรติกันในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานร่วมกันจึงทำให้ร่วมมือกันในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพราะจะช่วยให้ทำงานได้สะดวกรวดเร็ว บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จ ดังที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, 364) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันของสมาชิกต้องไว้วางใจกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความจริงใจต่อกัน และเชื่อมั่นต่อความสามารถในการดำเนินการตามเป้าหมาย แต่การพัฒนาความไว้วางใจต้องใช้เวลาและอาศัยหลักที่สำคัญ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลร่วมกัน การแสดงความซื่อสัตย์ และการยึดหลักคุณธรรม

1.2 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านโรงเรียน
ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น การจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน ออกเผยแพร่ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีความสำคัญในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ หมื่นจินะ (2544, 54) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมาก โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางการบริหารงานด้านต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้าใจอันดีต่อกันทำให้มีการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนให้เกียรติและให้กำลังใจแก่ผู้เข้าร่วมสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียน ผู้บริหารเป็น

ผู้มีความรู้ความสามารถทำให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชน ทำให้ชุมชนเข้ามาร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนและได้รับการสนับสนุนทรัพยากรมากขึ้น

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อตัวผู้บริหารโรงเรียนมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนคือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้โรงเรียนกับชุมชนเข้ากันได้ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนั้นความสมัครสมานสามัคคีของครูเป็นการสร้างศรัทธา นำมาซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคคลในชุมชนเป็นที่ปรึกษา และมีกรรมการต่าง ๆ เป็นการสร้างระบบเครือข่ายกว้างขวาง เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์และรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนสามารถเชิญชวนให้ชุมชนเข้ามาร่วมกำกับ ติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนตลอดจนมีการประสานงานที่ดีและให้ความร่วมมือแก่ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ โรงเรียนเอื้อเพื่อให้ความสะดวกด้านอาคารสถานที่ และด้านอื่น ๆ เป็นปัจจัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนโรงเรียน การบริหารการเงินอย่างโปร่งใส ทำให้ชุมชนมีความเชื่อมั่น และเข้ามามีส่วนสนับสนุนโรงเรียน ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538, 15) ที่สรุปไว้ว่า ผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับโรงเรียน ความสำเร็จในสถานศึกษาอยู่ที่ผู้บริหาร หากมีผู้บริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ โรงเรียนก็จะประสบความสำเร็จ

1.3 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ จีเพชร (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, 57) กล่าวว่า หากสถานศึกษาจัดการศึกษาแล้วบรรลุเป้าหมายดังกล่าวก็

เป็นการสนองตอบผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน ทำให้พวกเขาพอใจและสิ่งที่สะท้อนกลับมายังสถานศึกษาก็คือความเชื่อถือ เลื่อมใส หรือเรียกว่า ศรัทธาต่อสถานศึกษา สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนศรัทธาต่อสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครองมีความไว้วางใจที่จะส่งให้บุตรหลานเข้ามาเรียน ให้การสนับสนุนและร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา หากชุมชนมีความพอใจ เชื่อถือ ยอมรับและศรัทธาต่อผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด

2. ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนนั้นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทูลธรรม วรรณคำ (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตการศึกษา 12 พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากทุกข้อ ทุกด้าน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้เล็งเห็นศักยภาพของชุมชนและตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

การศึกษาของโรงเรียนมากขึ้นโดยผู้บริหารส่วนใหญ่ได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการบริหารจัดการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มากขึ้นโดยพยายามบริหารตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, 88) กล่าวว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนในยุคปฏิรูปทางการศึกษา จะมีการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการที่โปร่งใสและบรรลุดุเดือดประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ และในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความกระตือรือร้นเสียสละเวลาให้กับทางโรงเรียนมากขึ้น ประกอบกับการที่คณะกรรมการมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษากว้างไกล เล็งเห็นกลยุทธ์ในการที่จะเริ่มพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้กว้างขวางขึ้นพร้อมทั้งกล้าแสดงความคิดเห็นและมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้คณะกรรมการยังรู้ถึงความร่วมมือร่วมใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามแผนและภารกิจบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ซึ่งผลปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สามารถอธิบายเป็นรายปัจจัย ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับปัจจัยด้านคณะกรรมการเป็นสำคัญ ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความไว้วางใจกันด้านความชัดเจนของเป้าหมายและนโยบายด้านความพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าใจหลักการบริหาร เป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการตามบทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิมในการปฏิบัติงานร่วมกันก็ได้รับความไว้วางใจกัน ยอมรับนับถือกัน ให้เกียรติกัน ให้ความสำคัญต่อกัน และปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจเนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ที่เข้ามาเป็นกรรมการก็เป็นตัวแทนจากฝ่ายต่างๆ ของชุมชนที่อาสาเข้ามาทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละโดยไม่แสวงหาผลกำไร มีหน้าที่กำกับและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสตูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ ยาวีริง (2543, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยจูงใจในด้านการได้รับการยอมรับและปัจจัยค้ำจุนในด้านนโยบายและการบริหาร และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับบุคลากรในสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เสนาะ ดิยาวี (2544, 265) กล่าวว่า ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานขององค์กรมีประสิทธิภาพที่ประกอบด้วยความสำเร็จในการถือคุณธรรม ลักษณะส่วนตัว หรือความสามารถ

ของบุคคลที่จำเป็นต่อความสำเร็จของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานที่ใช้หลักการมีส่วนร่วมต้องอาศัยความไว้วางใจอย่างมาก

3.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านโรงเรียนเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด และบุคลิกภาพที่ดีของผู้บริหารในโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน เช่น ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบายและแผนงานของโรงเรียน ความโปร่งใสในการบริหารจัดการในสถานศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและหน่วยงานอื่น จะเห็นว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาซึ่งการเอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสามารถเชิญชวนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำกับการดำเนินงานของโรงเรียน และด้านอื่น ๆ การบริหารการเงินอย่างโปร่งใส ทำให้ชุมชนเชื่อมั่น ตลอดจนจนชุมชนให้ความสำคัญต่อตัวผู้บริหารและเข้ามาสนับสนุนการบริหารของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2541, 98-99) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์ และมีความมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ความสามารถ ความสามัคคีของครูในโรงเรียน ความเอาใจใส่ต่อเด็ก เป็นส่วนสำคัญที่สร้างความศรัทธาให้กับชุมชนเป็นปัจจัยที่สร้างเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและการปฏิบัติงานด้านการเงินนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากโรงเรียนกระทำด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความศรัทธาเพราะในการบริจาคทรัพย์สินให้โรงเรียน หรืองบประมาณจากราชการทุกคนต้องการให้โรงเรียนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์

3.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนสำคัญที่สุด คือ ความพึงพอใจและศรัทธาของชุมชนต่อการจัดการศึกษา โดยส่งบุตรหลานให้เข้ามาเรียนในโรงเรียน การที่ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความเชื่อถือ และยอมรับนับถือของชุมชนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนนโยบาย การจัดการศึกษาของรัฐบาล ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ทำให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นคนที่ใกล้ชิดกับโรงเรียน เช่น เป็นศิษย์เก่า เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้นำท้องถิ่น ย่อมมีความรักความผูกพัน เชื่อถือศรัทธากับโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่อยู่คู่กับชุมชน จึงต้องการให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า มีชื่อเสียง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2547) ที่กล่าวว่า หากโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองก็จะนิยมส่งบุตรหลานมาศึกษา และหากนักเรียนที่จบการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการศึกษาต่อก็จะเกิดความภาคภูมิใจ ผู้ปกครองประทับใจเป็นผลให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ทั้งนี้ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ ดนตรี กีฬา จริยธรรม เป็นต้น ก็มีส่วนในการสร้างความเชื่อถือ

4. ตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.0 ซึ่งปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ หมื่นจินะ (2544, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษา ในระดับมาก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ส่วนผลการวิจัยของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นกลุ่มปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู ด้านการปฏิบัติงานของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติงานของครู และด้านผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับด้านโรงเรียนเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน เช่น การมีภาวะผู้นำ บุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม และจริยธรรมของผู้บริหารและครู โรงเรียนมีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน การบริหารโปร่งใส และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ย่อมอยู่ที่โรงเรียนเป็นผู้ริเริ่ม หากโรงเรียนได้ดำเนินการให้มีปัจจัยเหล่านี้เกิดขึ้น และโรงเรียนมีความจริงใจที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างแท้จริง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการที่จะให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นจึงขึ้นอยู่กับโรงเรียนเป็นสำคัญ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ จีเพชร (2544, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับ

กรรมการสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ หมื่นจินะ (2544, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในชุมชนที่ใกล้ชิดกับโรงเรียน เช่น เป็นศิษย์เก่า เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้นำท้องถิ่น ย่อมมีความรัก ความผูกพัน ความเชื่อถือและศรัทธาต่อโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่อยู่คู่กับชุมชน จึงปรารถนาที่จะเห็นโรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า มีชื่อเสียง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2540, 280) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน คือ ความศรัทธาที่ชุมชนมีต่อการศึกษา ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและชุมชน ความเป็นห่วงสวัสดิภาพของบุตรหลาน ความเกี่ยวข้องผูกพันกับโรงเรียน สถานภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน ลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนในชุมชน ลักษณะเครือข่ายความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ผู้นำชุมชน ความพร้อมของคนในชุมชน การเห็นความสำคัญในตนเอง และการเห็นความเจริญของส่วนรวม

ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านคณะกรรมการเป็นสำคัญ ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความไว้วางใจกัน ด้านความชัดเจนของเป้าหมายและนโยบาย ด้านความพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าใจหลักการบริหาร เป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการตามบทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิม ในการปฏิบัติงานร่วมกันก็ได้รับความ

ไว้วางใจกัน ยอมรับนับถือกัน ให้เกียรติกัน ให้ความสำคัญต่อกันและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ ยาวีเรง (2543, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะของงาน ความสำเร็จ ด้านการได้รับการยอมรับ และความรับผิดชอบ ส่วนปัจจัยค่าจูงใจที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และความสัมพันธ์กับบุคลากรในสถานศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวมในเมื่อไม่มีค่าตอบแทน สิ่งที่ทำให้คณะกรรมการรู้สึกภาคภูมิใจและเป็นสิ่งจูงใจในการทำงาน คือ การยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง ไว้วางใจกัน ให้ความสำคัญต่อกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการทำงานร่วมกันด้วยดี ทั้งนี้การเข้ามาร่วมกันในฐานะผู้แทนชุมชนจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ ข้อตกลงร่วมกัน และมีความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นเพื่อเป็นสิ่งยึดถือในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลดีทำให้การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ประโยชน์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพโดยสนับสนุนให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับมาก แต่ด้านการกำกับ

และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่เห็นสมควร และการปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามาทำงานร่วมกับสถานศึกษาในด้านนี้ให้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจและความสำคัญต่อทุกปัจจัยเพราะจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

4. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้นผู้บริหารควรเอาใจใส่ปัจจัยเหล่านี้ให้มาก เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูลได้

5. ควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การค่าและรับส่งพัสดุภัณฑ์.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2545.**
- ชูชาติ พวงสมจิตต์. (2540). “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต. (2544). “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น” มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สารสังเขปจาก : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย. มีที่ : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id1647>.
- ทูลธรรม วรรณคำ. (2544). “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตการศึกษา 12”. การประชุมทางวิชาการ: การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เจริญผล.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **หลักการจัดการองค์การ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2545). **การบริหารโดยองค์คณะบุคคล ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร.** กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ไพฑูริ ลิทธิสุนทร และคณะ. (2543). “การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน, สถานการปฏิรูป. 2(กรกฎาคม), 81-83.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (สำเนา)
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วิรัตน์ หมั่นจินะ. (2544). “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงราย. (สำเนา)
- วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2547). **การสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียน (ออนไลน์).** สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/main2/article/School Image.htm>. [17 มกราคม 2547]
- ศราวุธ ยาวีเจิง. (2544). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย. (สำเนา)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สมศักดิ์ จีไพบร. (2544). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สารสังเขปจาก : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มีที่ : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id5379>.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **เอกสาร ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 3. บริหารศาสตร์.** กรุงเทพฯ: พี. เอ. สีพวิง. จำกัด.
- _____. 2544. **คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้.** กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- เสนาะ ดิยาวี. (2544). **หลักการบริหาร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cary, L.J., ed. (1970). **Community Development as a Process.** Columbia: University of Missouri Press.
- Cohen, M.J. and Ubhoff, N.T. (1977). **Rural Development Participation. Concept and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.** The Rural Development Committee Center for International Studies Cornell University.